

Державна податкова адміністрація України

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Національного університету
державної податкової служби України
(економіка, право)

№ 2(49) 2010

№ 2(49) 2010

НАУКОВИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (ЕКОНОМІКА, ПРАВО)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Заступник головного
редактора

Заступник головного
редактора

Відповідальний секретар

Мельник П.В.,

доктор економічних наук, професор

Тарангуд А.А.,

доктор економічних наук, професор

Цимбад П.В.,

кандидат юридичних наук, професор

Василькова Т.В.,

кандидат економічних наук, доцент

Андрущенко В.А.,

доктор економічних наук, професор

Бахін В.П.,

доктор юридичних наук, професор

Білоус В.Т.,

доктор юридичних наук, професор

Варналії З.С.,

доктор економічних наук, професор

Воронова А.К.,

доктор юридичних наук, професор

Галлянтч М.К.,

доктор юридичних наук, доцент

Гончаренко В.В.,

доктор економічних наук, професор

Горленко І.О.,

доктор географічних наук, професор

Дедекаєв В.А.,

доктор економічних наук, професор

Долгий О.А.,

доктор наук з державного управління,
професор

Костіна Н.І.,

доктор економічних наук, професор

Лисенко В.В.,

доктор юридичних наук, професор

Нечай А.А.,

доктор юридичних наук

Ніколаєв В.П.,

доктор економічних наук, професор

Онишко С.В.,

доктор економічних наук, професор

Попович В.М.,

доктор юридичних наук, професор

Ріппа С.П.,

доктор економічних наук, професор

Тимченко А.Д.,

доктор юридичних наук, професор

Чугаєв А.О.,

доктор економічних наук, професор

Шижка Р.Б.,

доктор юридичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного університету ДПС України,
протокол № 9 від 30 червня 2010 року.

Фахове видання економічного та юридичного спрямування
(постанова президії ВАКУ України від 10 лютого 2010 р. № 1-05/1)

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.
Рукописи рецензуються редакційною колегією.
Зміни тексту та скорочення, що впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування
вносяться редакцією за погодженням авторів.
При передруку матеріалів посилання на "Науковий вісник Національного університету
ДПС України (економіка, право)" обов'язкове.

Свідоцтво про
державну реєстрацію
КВ № 13430-2314 ПР
від 10.12.2007 р.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ ТА ВИДАВЦЯ: вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна, 08201.

Тел. (04497) 60-9-94,

e-mail: visnik@asta.edu.ua. Веб-сайт: www.asta.edu.ua.

© Національний університет державної податкової служби України, 2010

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ
ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (ЕКОНОМІКА, ПРАВО)**

Засновник та видавець
Національний університет
державної податкової служби
України

Щоквартальний
науковий журнал

Заснований у
травні 1997 р. **№ 2 (49) 2010**

УДК 33/34 + 657

ЗМІСТ

Економіка

<u>Ледекаєв В.А., Пелепей Н.П.</u> Засади стратегічного аналізу в управлінні економікою.....	4
<u>Скрипник А.В., Проскура К.П.</u> Фіскальний потенціал агропромислового сектору України в період фінансово-економічної кризи.....	11
<u>Комарницький І.М., Франів І.А., Комарницький Б.М.</u> Сутність і шляхи забезпечення фінансової безпеки держави.....	22
<u>Кривенко В.Г.</u> Розвиток системи житлового іпотечного кредитування в Україні: проблеми та перспективи.....	29
<u>Мирабдуллаєв А.М.</u> Российско-украинские взаимоотношения в постсоветский период: геополитический и экономический аспекты.....	35

Фінанси, грошовий обіг і кредит

<u>Костіна Н.І., Климчук Н.Я., Сучок С.В.</u> Моделювання депозитної політики комерційного банку.....	41
<u>Рубан Н.І., Єгорова Т.М., Василькова Т.В.</u> Податкове адміністрування великих платників податків.....	47
<u>Пантелєєв В.П.</u> Стан обліку та контролю на підприємствах молокопереробної промисловості.....	54
<u>Зоріна О.А.</u> Місце контролінгу в системі управління підприємством.....	59

Податки

<u>Горленко І.О., Тарангул Д.О., Степаненко А.А.</u> Фактори впливу на формування податкових надходжень із регіонів.....	67
<u>Андрущенко В.Л., Тучак Т.В.</u> Ризики – сигнали тривоги в оподаткуванні.....	74
<u>Коваленко Ю.М.</u> Фінансові інструменти в сучасному вимірі.....	84
<u>Паянок Т.М.</u> Критерії ефективності внесення змін у податкове законодавство (на прикладі ПДВ).....	91
<u>Соколовська-Гонтаренко І.Є.</u> Сутність податкового рахівництва і його роль у забезпеченні ефективності оподаткування.....	101
<u>Шевченко А.В.</u> Теоретичні аспекти планування податкових надходжень.....	108

Ірпінь – 2010

Облік, аналіз і аудит

Острроверха Р.Е. Теоретичні засади організації внутрішнього контролю на підприємстві.....	115
Остапенко Я.О. Облік витрат на виробництво та собівартість продукції в ринкових умовах.....	121

Право

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; теорія управління

Бевзенко В.М. Участь органів виконавчої влади в адміністративному судочинстві.....	127
Касьяненко Л.М., Авдєєв В.С. Правові засади взаємодії органів прокуратури та органів контрольно-ревізійної служби України у контрольному процесі.....	135
Сальман І.Ю. Правові аспекти забезпечення інноваційної та інвестиційної політики в аграрному секторі	141
Литвин О.В. Юридична відповідальність державних службовців.....	144
Мацелик Т.О. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян: поняття та сутність.....	150
Мулявка Д.Г., Радишевська О.Р. Польський досвід оподаткування грального бізнесу.....	155
Чеховська І.В. Світовий досвід сімейної політики.....	161
Минюк О.Ю. Адміністративно-правове регулювання діяльності бірж праці в період непу.....	171
Боднарчук О.Г. Адміністративно-правове регулювання господарської діяльності установ кримінально-виконавчої системи України.....	177
Коваль М.В., Литвин Н.А. Порядок оскарження рішень третейського суду.....	183
Сіцинський А.С. Професіоналізм управлінської діяльності.....	190
Шемелинець І.І. Суб'єкти адміністративної відповідальності у сфері трудових правовідносин.....	196
Суббот О.М. Система нормативно-правових актів щодо адміністративних судів України.....	204

Кримінальне право, кримінальний процес і криміналістика

Дудник Л.М. Проблеми законодавчого забезпечення оперативно-розшукової діяльності податкової міліції.....	209
Гуров М.П. Теневые явления на потребительском рынке России.....	215
Петросян В.Г. Інформаційно-довідкове забезпечення виявлення діяльності суб'єктів підприємництва з ознаками фіктивності.....	223
Петрова І.П. Особливості міжвідомчої взаємодії слідчих правоохоронних відомств.....	231
Никитченко Н.В. Методи виявлення юридично важливих фактів при проведенні податкового контролю.....	237
Власенко О.Л. Юридична відповідальність за порушення встановленого порядку організації і проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій.....	242
Дирдін М.Є. Особливості проведення повторного пред'явлення для впізнання.....	248
Дроботова Л.А. Теоретичні проблеми ознак процесуальних податково-правових норм.....	254

<u>Потомська Н.А., Лісова Н.В.</u> Особливості проведення окремих слідчих дій при розслідуванні ухилень від сплати податків, зборів (обов’язкових платежів).....	261
<u>Долгий О.О., Зоря О.В.</u> Організаційні аспекти контрольно-наглядової діяльності у сфері протидії корупції в податковій службі України.....	266
<i>Міжнародне право</i>	
<u>Тимченко Л.О.</u> Термін „державна” у міжнародному праві.....	274
<u>Алиев А., Меджидов Р.</u> Азербайджанская Республика и международные таможенные организации.....	281
<u>Тропін З.В.</u> Податкова складова засобів вирішення міжнародних спорів за Договором до Енергетичної Хартії.....	288

УДК 338.512

Я. О. Остапенко,
Національний університет
ДПС України

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ В РИНКОВИХ УМОВАХ

У статті розкрито економічну сутність, формування, обліку витрат на виробництво та собівартості продукції на сучасному етапі розвитку економіки України, визначено необхідність у його проведенні та напрям удосконалення.

Розглянуто проблеми визначення економічної сутності, формування, обліку витрат на виробництво та собівартості продукції на промислових підприємствах.

Автором зроблено відповідні висновки на основі досліджень і надано пропозиції щодо вдосконалення обліку витрат на виробництво та собівартості продукції.

Actuality economical essence, form and accounting of expenses manufacture and cost price of production during modern stage of development Ukraine's economics have described in the article. Necessity obits spending and direst ions of improvement on the basic of generalization economic and science literature have been determined in it.

The problem of introduction economical essence, form and accounting of expenses production and cost price of production in industrial enterprises has opened.

Conclusions have made by author on the basic of investigations and have given proffers as to improvement of operative analysis of expenses to production and cost price of production.

Ключові слова: витрати, затрати, собівартість, облік витрат, калькулювання.

В умовах удосконалення господарського механізму, вдосконалення методів планування, ціноутворення та управління суспільним виробництвом і розвитку ринкових відносин великого економічного, практичного значення набувають питання формування і складу витрат виробництва, собівартості продукції, визначення їх економічної сутності та обліку.

Витрати підприємства завжди були одним із найважливіших об'єктів обліку. Від того, наскільки точно і своєчасно вони відображаються в бухгалтерському обліку, прямо залежить точність і достовірність фінансового результату, який визначає підприємство.

Формування витрат виробництва є основним і одночасно найбільш складним елементом організації та розвитку виробничо-господарського механізму підприємств, охопленого системою управлінського обліку. Саме від його ретельного дослідження та успішного практичного застосування буде залежати рентабельність виробництва і окремих видів продукції, виявлення резервів зниження собівартості продукції, визначення цін на продукцію, обчислення національного доходу у межах країни, розрахунок економічної ефективності від

впровадження організаційно-технічних заходів, а також обґрунтування рішень стосовно виробництва нових видів продукції.

Необхідність вивчення економічної сутності, складу, обліку витрат на виробництво та собівартості продукції зумовлено тим, що донині в економічній літературі по-різному трактуються складові витрат виробництва, собівартості продукції, структура та методика їх обчислення, що пов'язано, на нашу думку, насамперед із відсутністю єдиної думки щодо питань розуміння економічної сутності цих понять.

Разом із витратами на виробництво необхідно розглянути й поняття, пов'язані з ними. До них належать, такі як „затрати” та „собівартість продукції”. Правильне визначення змісту понять, пов'язаних із витратами, має не тільки формальне значення. Воно важливе для економічно обґрунтованого групування витрат, їх планування, обліку та аналізу.

На жаль, в економічній літературі не існує єдиної думки щодо визначення сутності затрат і собівартості продукції. Відсутнє чітке визначення цих економічних категорій і в зарубіжній літературі.

У зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку і прийняттям П(С)БО 16 „Витрати” [1] внесено докорінні зміни до складу і формування собівартості промислової продукції (робіт, послуг), а це, у свою чергу, призвело до змін у калькулюванні, ціноутворенні, визначенні рентабельності продукції та ін.

Останні роки деякі підприємства почали не тільки відмовлятися від планування собівартості продукції, а й від калькулювання її. Вони вважають, що ринкова економіка і прихована її конкуренція роблять калькуляцію фактичної собівартості продукції непотрібною, оскільки ціна на ці вироби формується під впливом попиту та пропозиції, а сама по собі фактична собівартість продукції на ціну продажу не впливає.

Проблеми економічної сутності, формування, обліку і аналізу витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції розглядалися в працях відомих вітчизняних учених-економістів: Білухи М. Т., Бородкіна О., Бутинця Ф. Ф., Валусєва Б. І., Герасимовича А. М., Голова С. Ф., Гуцайлюка З. В., Єфіменка В. І., Завгороднього В. П., Кужельного М. В., Сопко В. В., Савченка В. Я., Сук Л. К., Ткаченко Н. М., Чумаченко М. Г. та ін. Вагомий внесок у розвиток методологічних питань обліку витрат виробництва зробили зарубіжні вчені: Басманов І. А., Безруких П. С., Маргуліс А. Ш., Карпова Т. П., Палій В. Ф., Друрі К., Нідлз Б., Фостер Дж., Фрідман П., Хорнгрен Ч. Т., Яругова А. Разом з тим, незважаючи на глибоке дослідження багатьма авторами питань економічної сутності, обліку та аналізу витрат, воно все ще потребує подальшої розробки. Так, науковці визначають різний економічний зміст і розуміння витрат виробництва, собівартості як економічних категорій і не завжди враховують, що витрати та собівартість є категоріями розвиненого товарного виробництва, оскільки вони відомі й при капіталізмі.

Багато питань у науковій літературі трактуються по-різному, обґрунтування пропозицій деяких з них не відповідає сучасним вимогам. Ряд принципових змін в економіці, в тому числі й обліку та калькулюванні, які відбулися останнім часом, не узагальнені належно. Крім того, з'явилися нові проблеми, що потребують глибокого осмислення та правильного практичного вирішення.

Метою статті є уточнення економічної сутності, складу витрат на виробництво та собівартості продукції, удосконалення методичних і методологічних засад обліку витрат

виробництва та калькулювання собівартості продукції промислових підприємств в умовах ринкових відносин.

Для визначення сутності виробничих витрат важливо розглянути цю категорію у всіх суспільно-економічних формаціях, так як залежно від історичних умов суспільного виробництва в різних суспільно-економічних формаціях вони змінюють свій зміст і витрати на виробництво.

В умовах рабовласницького і феодального ладу виробництво мало натуральний характер, але вже в цей період трапляються випадки реалізації товарів, навіть із додатковою вартістю, яка відображає виробничі відносини даних формацій. Необхідно зазначити, що при простому товарному виробництві не могло виникнути обособлення собівартості, оскільки існував еквівалентний обмін товарів за цінами, наближеними до собівартості.

Капіталістичні виробничі відносини повністю визначили поняття витрат виробництва. При цьому розглядають два види витрат: капіталістичні витрати на виробництво, як витрати капіталу на засоби виробництва й робочу силу та дійсні витрати виробництва, як сума уречевленої праці в товарі. Різниця між ними являла собою додаткову вартість. Таким чином, на цій стадії розвитку виробничих відносин відбулося обособлення собівартості від вартості, що призвело до необхідності калькулювати собівартість товарів, що виготовляються.

На думку вчених вітчизняної економічної теорії, термін „витрати” трактується традиційно, виходячи з вчення К. Маркса. За цією теорією, сукупні витрати живої та уречевленої праці становлять затрати виробництва, які вимірюються кількістю суспільно необхідного робочого часу, тобто часу, необхідного для виробництва продукції у певних економічних і організаційно-технологічних умовах [2].

Але економічна наука країн розвинутої ринкової економіки, базуючись на дії її механізмів, витрати на виробництво формулює як затрати виробничих факторів у процесі цілеспрямованої діяльності, які включають у себе всі витрати до моменту виробництва.

На жаль, в економічній літературі до цього часу немає єдиної думки щодо правомірності та необхідності вживання двох термінів, вихідних понять фінансової системи: „затрати” та „витрати”. Так, в економічній літературі майже не дається визначення витрат виробництва. Не існує в літературі і єдиної думки щодо визначення сутності затрат та собівартості продукції.

У зарубіжній літературі також відсутнє чітке визначення таких економічних категорій, як „затрати”, „витрати” та „собівартість”. Так, термін „собівартість” в американській обліковій літературі взагалі відсутній. Якоюсь мірою його замінюють поняттям „costs” (витрати), або „unit costs” (витрати в розрахунку на одиницю виробу). Поняття „затрати” також відсутнє.

Інститут присяжних бухгалтерів (ІПБ) США визначає затрати, як величину, що приписується товарам, які отримані або будуть отримані. Визначення, дане ІПБ США: „витрати у найбільш широкому розумінні слова включають усі здійснені витрати, що вираховуються з доходів”, – відображає традиційну орієнтацію на доходи / витрати. Американський ІПБ називає витратами „валове зменшення активів або валовий приріст кредиторської заборгованості, які виникли у результаті прибутково орієнтованої діяльності підприємства та які визначаються і оцінюються відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку” [3].

Рада зі стандартів фінансового обліку (РСФО) США дає визначення витрат, виходячи в основному з розрізу „активи / кредиторська заборгованість”: витрати у її трактуванні – це відтік або інше використання активів або виникнення кредиторської заборгованості у результаті відвантаження або виробництва товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, які є

основою діяльності господарюючого суб'єкта. При цьому РСФО США розрізняє витрати і втрати (збитки): втрати (збитки) – це зменшення власного капіталу (чистих активів) у результаті побічних або випадкових угод господарюючого суб'єкта і всіх інших операцій, подій та обставин, що впливають на нього протягом періоду, за винятком виплат власникам. Але у розрахунок прибутку включаються як витрати, так і втрати.

Порівняно з наведеними визначеннями, перевагу можна віддати визначенню витрат, яке надається Австралійським фондом, де під витратами розуміється споживання або втрати потенційного прибутку або майбутніх економічних вигод у формі зменшення активів або збільшення кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта, не пов'язані з виплатами власникам і які призводять до зменшення власного капіталу у звітному період [3] і, яке майже відображає визначення витрат, що наводиться в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П (С)БО) 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” та П(С)БО 3 „Звіт про фінансові результати”, що були введені в Україні в січні 2000 року. Вважаємо, що таке визначення витрат є суттєвим, так як у бухгалтерському обліку витрати безпосередньо впливають на зменшення активів, а відповідно – на збільшення зобов'язань і зменшення власного капіталу.

Визначення затрат та собівартості продукції в національних стандартах відсутнє.

Правильне трактування економічного змісту собівартості має принципове значення при визначенні номенклатури витрат, які включаються до неї, і тих, які покриваються за рахунок інших джерел. Саме від цього залежить об'єктивність розрахунку такого важливого економічного показника, як прибуток. Проблема формування собівартості продукції вимагає уточнення як на науковому, так і на методологічному та законодавчому рівнях питань щодо оприбуткування виробленої продукції, обліку її якості, складу виробничих витрат та їх класифікації, методики калькуляції тощо.

Донедавна весь комплекс питань, що стосуються планування, обліку і калькулювання собівартості продукції в промисловості, було досліджено у загальнотеоретичному і методологічному аспектах, опубліковано серйозні дослідження з теорії і практики планування, обліку і калькулювання собівартості продукції. На базі Основних положень з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції в промисловості (1970 р.) міністерствами і відомствами було розроблено і прийнято в 1975–1976 рр. галузеві інструкції, де відображено галузеві особливості формування, планування, обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції. Пізніше, у 1996 р., Кабінет Міністрів України затвердив Типові положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. На підставі цих документів великі і середні підприємства розробляли свої інструкції, в яких було викладено особливості впровадження нормативного методу обліку виробництва й організації внутрішньогосподарського розрахунку.

Після введення в дію П(С)БО 16 „Витрати” до історичної (фактичної) собівартості продукції повинні включатися лише виробничі витрати: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати і загальновиробничі витрати. Загальnogосподарські (адміністративні) витрати не включено до виробничої собівартості, а разом з витратами на збут та іншими операційними витратами віднесено до витрат періоду. Таким чином, на сьогодні виробнича собівартість менша за виробничу, що обчислювалася раніше, на суму загальnogосподарських витрат, а показник повної собівартості розраховується тільки за власним бажанням підприємства і використовується не для фінансового обліку (оцінка активів), а для аналізу і контролю витрат за видами продукції, центрами витрат і сферами

відповідальності; для прогнозування; довгострокового планування та для визначення конкурентоспроможної ціни на продукцію. При цьому більшість виробничих підприємств вважає (і ми з цим погоджуємося), що не включати загальногосподарські витрати до виробничої собівартості продукції – не правильно, тому що ці спожиті витрати є реальними складовими собівартості конкретних виробів і пов'язані з процесом виробництва. Не зовсім правильним вважаємо і не включення цих витрат і витрат на збут до розрахунку валового прибутку Звіту про фінансові результати (форма № 2), адже якщо витрати віднесено на виробництво, то вони повинні відшкодовуватися не за рахунок прибутку, який закладено до ціни, а як виробничі витрати.

З прийняттям П(С)БО 16 і об'єднанням статей „Витрати з утримання й експлуатації обладнання” і “Загальновиробничі витрати” у комплексну статтю „Загальновиробничі витрати” значно ускладнилися облік і контроль за витратами. До 1 січня 2000 р. витрати з утримання й експлуатації обладнання і загальновиробничі витрати враховували окремо на відповідних рахунках, по кожному цеху і по статтях номенклатури витрат. Це забезпечувало можливість здійснювати планування, облік і контроль за витрачанням коштів відповідно до затвердженого кошторису. По кожному виду або статті витрат установлювалися відповідальні особи, що забезпечувало значне скорочення витрат. Тепер витрати з утримання й експлуатації обладнання і витрати з управління й обслуговування цехів об'єднано в одну статтю, що ускладнило здійснення контрольних функцій обліку, проведення аналізу витрат за цільовим призначенням. Звідси можна зробити висновок про те, що надалі потрібно утримуватися від скорочення й об'єднання статей, щоб уникнути різкого збільшення обсягу робіт із планування й обліку собівартості продукції як по цехах, так і загалом по підприємству.

Раніше загальновиробничі витрати наприкінці звітного періоду повністю списували на рахунок „Виробництво” і розподіляли між випущеною продукцією пропорційно до прийнятої бази. Найбільш поширеною з них була заробітна плата виробничих робітників. П(С)БО 16 передбачає поділ загальновиробничих витрат на постійні і змінні з відособленим їх розподілом і включенням до собівартості продукції. Такий розподіл загальновиробничих витрат досить умовний, оскільки не кожний вид витрат із певною вірогідністю можна віднести до відповідної групи. Крім того, для звіту необхідно вести накопичувальну чи вибіркову відомість із розмежуванням цих витрат по групах, що створює незручності у роботі.

Викликає також заперечення передбачений у Плані рахунків відособлений облік загальновиробничих і адміністративних витрат (клас 9) від витрат по елементах (клас 8) і основного синтетичного рахунку, на якому узагальнюються виробничі витрати (рахунок 23). Вважаємо, що всі ці рахунки повинні бути зосереджені в одному класі „Витрати на виробництво”, до якого повинні бути включені рахунки, призначені для відображення витрат, пов'язаних з основною діяльністю підприємств.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновки:

1. Витрати виробництва являють собою сукупні затрати суспільної праці на виробництво продукції (робіт, послуг), які створюють її вартість. Тобто витрати виробництва є елементом безпосередньо суспільного характеру виробництва. Відповідно, витрати на виробництво характеризують суспільні витрати, які є частиною вартості суспільного продукту.

2. Затрати виробництва – це сукупність спожитих засобів виробництва (предметів і засобів праці) та життєво необхідного продукту для відтворення робочої сили.

3. Затрати на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), виражені в грошовій формі, що відображає частину її вартості, складають собівартість продукції.

4. Собівартість продукції (робіт, послуг) на даний час за своїм складом не є економічно обґрунтованою і не може повною мірою відображувати рівень фактичних витрат на виробництво як усієї випущеної продукції, так і окремих її видів. Фактична собівартість продукції не може бути базою для визначення ціни продажу, але вона є механізмом оцінки рівня витрат на виробництво виробу і в багатьох випадках – мірилом якості складання планових і нормативних калькуляцій. Внаслідок цього економісти не знають, у що обходиться їм собівартість одиниці продукції, що випускається, яка з них принесла прибуток чи завдала збитки від реалізації.

Отже, на нашу думку, в умовах ринкових відносин питанням сутності, формування, обліку витрат та собівартості продукції потрібно приділяти більше уваги. Для цього необхідно: визначити номенклатуру витрат для планування й обліку конкретному суб'єкту; розробити методику підрахунку й оцінки залишків незавершеного виробництва, а також порядок визначення результатів господарської діяльності та ін. При цьому велику роль повинні відіграти міжгалузеві положення й інструкції з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції, розробку яких необхідно прискорити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, із змінами та доповненнями.
2. Основи економічної теорії : політекономічний аспект : підручник / [Клименко Г. Н., Нестеренко В. П., Каніщенко Л. О. та ін].; за редакцією Клименка Г. Н., Несторенка В. П. – 2-ге вид., перероблене і доповнене – К. : Вища школа. – Знання, 1997. – 743 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навчальний посібник / Ф. Ф. Бутинець, Л. Л. Горецька. – Житомир : П.П.„Рута”; 2002. – С. 415–416.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України : від 16.07.1999 р. № 996 – XIV із змінами та доповненнями.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг), затв. наказом Комітету промислової політики України від 02.02.2001 р. № 47.

Подано до редакції 8 грудня 2009 р.